

Visoka turistička škola strukovnih studija
Beograd, 2013/2014.

Predmet: **TURISTIČKO VOĐENJE**

Predavanje 9

Upravljanje grupom u turističkom vođenju

Dr Branislav Rabić

Turistička grupa

- Istraživanje malih grupa i ponašanja ličnosti – domen socijalne psihologije.
- Turistička grupa je primer neformalne grupe (nije formalno ustrojena niti utvrđena organizacijom).
- Po pravilu heterogena (pol, uzrast, obrazovanje, nacionalnost, religija i sl.).
- Različita je i motivacija pojedinaca.
- Uloga turista je privremena i u novoj situaciji on, obično, nije sam (bračni drug, prijatelj) i manje je zavisn od podrške ostalih u grupi (za razliku od pacijenta u bolnici).

Turistička grupa (2)

- Razvoj neformalne grupe ima više faza:
  - **Formiranje** (grupa nova i nesigurna, članovi rezervisani).
  - **Trka za pozicijom** (početna tenzija opada, članovi se bore za poziciju i uticaj).
  - **Upostavljanje identiteta** (kooperativnost i kohezija, formiraju se tzv. mikro-grupe).
  - **Zrelost** (intenzivne interakcije članova, zajednički ciljevi)
  - **Starost** (ciljevi ostvareni i dalji opstanak grupe više nije produktivan).

Turistička grupa (3)

- Grupa je prilika za afirmaciju članova.
- Pozitivne i negativne emocije.
- Interakcije u grupi zavise i od strukturnih faktora (učestalo međusobno susretanje).
- Manje turističke grupe su homogenije od velikih, jer članovi imaju više mogućnost da se bolje upoznaju i druže.
- Velike turističke grupe pružaju više mogućnosti da se sretne saputnik slične dobi ili koji putuje sam (solo putnici).

Grupa kao skup pojedinaca

- Kontinuum različitih pojedinaca.
- **'Individualisti'** (obično ne putuju sa grupom, ali se iz određenog razloga ipak opredele; važno im je 'slobodno vreme' u aranžmanu, manje zavisni od vodiča).
- **'Zavisnici'** (putuju samo u grupi, nepreduzumljivi, ne znaju šta da rade u 'slobodno vreme' pa traže fakultativne izlete i stalno su uz vodiča).
- **'Sakupljači'** (selektivna svest, fokusirani su samo na čuvene atrakcije, čak im nije bitno ni to u kojoj se zemlji nalaze).

Ako je utorak, ovo mora da je Belgija (1969)

Režija:
Mel Stuart

Uloge:
Suzanne Pleshette
Ian McShane
Vittorio De Sica
Donovan
Anita Ekberg
Senta Berger
Virna Lisi
Robert Vaughn
Ben Gazzara
Joan Collins.

The poster features a central photograph of the main cast. Surrounding it are several panels with humorous illustrations and captions:

- Top-left: "They photograph the foreign monuments!" (Illustration of a woman taking a picture of a monument)
- Top-middle: "They adjust quickly to the local traffic laws!" (Illustration of a car stuck in traffic)
- Top-right: "They stay close to the tourist guides!" (Illustration of a woman following a guide)
- Far-right: "They travel first class!" (Illustration of a woman on a motorcycle)
- Bottom-left: "They learn folk songs from the young natives!" (Illustration of a woman playing a guitar)
- Bottom-middle-left: "They're avid souvenir collectors!" (Illustration of a woman with a shopping bag)
- Bottom-middle-right: "They join peasant dance groups!" (Illustration of a woman dancing)
- Bottom-right: "They don't drink the water!" (Illustration of a woman drinking from a fountain)

At the bottom left, a suitcase has a sign that reads: "DAVID L. WOLPER presents IF IT'S TUESDAY THIS MUST BE BELGIUM".

At the bottom right, the Statue of Liberty is shown pointing towards the text:

starring SUZANNE PLESHETTE / IAN McSHANE
co-starring Mildred Natwick / Murray Hamilton
Michael Constantine / Norman Fell / Sandy Baron
Written by DAVID SHAW / Directed by MEL STUART
Produced by STAN MARGULIES / Executive Producer DAVID L. WOLPER
Music - WALTER SCHARF ORIGINAL MOTION PICTURE SOUNDTRACK AVAILABLE ON UNITED ARTISTS RECORDS

COLOR by DeLuxe

Guest Stars (in Alphabetical Order) Senta Berger / John Cassavetes / Joan Collins / Vittorio DeSica / Donovan
Anita Ekberg / Ben Gazzara / Virna Lisi / Elsa Martinelli / Catherine Spaak / Robert Vaughn

50 United Artists 60 Artists

Opšti obrasci ponašanja

- **'Faktor stada'** (flock factor) – brza adaptacija na grupni način ponašanja, svi su pod međusobnom 'paskom', mnogi pate od anomalije koja vodi 'mentalitetu stada')
- Dobre i loše strane iz perspektive vodiča.
- **Sindrom regresije** ('povratak u detinjstvo') – infantilno ponašanje, 'čandrljivost', tužakanje, vodič kao zamena za roditelja).
- **Bratski rivalitet** (Sibling rivalry) - borba za status 'omiljenog' deteta, pokušaj zbližavanja sa vodičem u cilju nekih 'beneficija').
- Važnost jednakog postupanja (princip jednakosti).

Individualne reakcije na pripadnost grupi

- **'Sumnjičavci'** - sindrom 'Nevernog Tome', u sve sumnjaju, glasno izražavaju bojazan, stalno proveravaju program i beleže sve što vodič pokaže, kako bi kasnije videli ima li 'dokaza' za žalbu o neispunjenom programu.
- **'Sveznalice'** - razumeju se u sve, imaju odgovor na svako pitanje, pomno slušaju samo da bi ulovili grešku u izlaganju i, ako se to dogodi, glasno komentarišu. Brzo gube strpljenje da slušaju, jer sve to 'već znaju'. Ni odgovor na svoje pitanje ne odslušaju do kraja.

Individualne reakcije na pripadnost grupi (2)

- **'Snajperisti'** – vrlo neprijatni, 'oružje' im je ubojito i precizno: cinizam, sarkazam i oponiranje, kod sagovornika pronalaze slabe tačke i 'gađaju' u metu, neprijatni komentar (često i na račun fizičkog izgleda). Više ispoljeno kod ženske populacije.
- **'Tenkisti'** – nezgrapni i arogantni, cilj ostvaruju po svaku cenu. Glasni, grubi u komunikaciji, ne zaziru od komentara okoline. Nedostatak inteligencije kompenzuju upornošću, a fizičku snagu koriste za postizanje cilja: uvek se guraju da zauzmu najbolje mesto, da budu prvi. Više ispoljeno kod muške populacije.

Individualne reakcije na pripadnost grupi (3)

- **'VIP-ovci'** - važni u svojim očima, traže povlašćen tretman - bolju sobu, bolje mesto u restoranu i sl. Pozivaju se na poznate ličnosti sa kojima su 'prijatelji', najčešće 'jako dobro znaju' vlasnika agencije na čijoj su turi.
- **'Pričalice'** - nisu 'opasni', ali smetaju, stalno komentarišu ili ćaskaju sa saputnikom dok vodič priča, čim on prestane i oni začute. Kada se izlaganje nastavi, nastavljaju sa ćaskanjem. Iako su, po pravilu, fini i ljubazni, opterećuju saputnike, kojima ne daju da dođu do reči. Nesrećni su kada ih drugi izbegavaju.

Uticaj nacionalne pripadnosti grupe

- Nesumnjiv je uticaj pripadnosti turista određenoj društvenoj grupi i kulturi.
- Nacionalnost kao determinanta turističkog ponašanja.
- Istraživanja na bazi primene direktnih ili indirektnih metoda.
- Individualistička i kolektivistička društva.
- Potvrđene razlike između turista pojedinih nacionalnosti: 1984, Japanci, Australijanci, Britanci, Nemci i Francuzi – različit pogled na putovanje i faktori odluke o destinaciji.

Amerikanci

- Zajedničko za SAD, Kanadu i Australiju (u manjoj meri i Veliku Britaniju).
- Dominantna odlika strogi individualizam. Individualno postignuće predstavlja vrhunac uspeha. Sopstveni interes iznad brige o drugima.
- Stav da su ljudi rođeni jednaki i svako može da se samoostvari ukoliko se potrudi.
- Zastupljene vrednosti više su 'muške' nego 'ženske' i usmerene su na ispoljavanje ekonomskog statusa (konzumerizam), manje na emocije.
- Amerikanci samopouzdana, impulsivni, idealistički nastrojeni i sebični. Uživaju da iznose žalbe na nezadovoljavajuće proizvode i usluge, smatrajući da je to njihova dužnost.

Skandinavci

- Norveška, Švedska, Danska i Finska.
- Visok nivo individualizma, ali manje nego kod Amerikanaca. Velika sličnost u stilu komunikacije: naglašeno direktna verbalna interakciju.
- Javno komuniciranje često u vidu sučeljavanja mišljenja.
- Skandinavci vide jednakost više u smislu individualne slobode nego kao iste mogućnosti za sve.
- Glavna razlika u pretežno 'ženskoj' prirodi vrednosti: motivaciju pojedinaca više podstiču humani odnosi, a briga o drugima i zaštita slabijih više se ceni od lične pobede i uspeha.

Azijati

- Kolektivizam: grupa je važnija od pojedinca. Kod ovih nacija (Kina, Japan, Hong Kong, Korea i Filipini), pokretač ljudi je potreba za očuvanjem harmonije.
- Azijati su konformisti, oprezni u reakciji na nejasne i nesigurne situacije i kontrolišu emocije.
- Ne žele da privlače pažnju na sebe, ne vole da se ističu u 'gomili'. Reklamacije i žalbe potrošača nisu uobičajene, čak i kada usluga nije prema očekivanju.
- Kineski potrošači su spremni da grešku kod usluge pripišu sudbini.
- Lični prestiž u svom okruženju je veoma važan.
- Distanca između pojedinih socijalnih grupa je izrazito velika, ali se to smatra normalnim. Svako zna i prihvata svoje mesto.

Latini

- Portugalija, Španija, Grčka, Meksiko i Venecuela.
- Osnovna razlika: odnos prema vremenu i način komuniciranja.
- Ljudi često rade više stvari istovremeno, tačnost se smatra lepom osobinom ali ne i neophodnom.
- Latinske kulture su kolektivističke i uvažavaju društvene razlike. Grupne potrebe su iznad pojedinačnih, porodica je važnija od karijere.
- Čulno uživanje u hrani, zabavi ili druženju je izrazito.
- Komunikacija je više intuitivna i 'vizuelna' (Body language), no što je to slučaj sa 'individualističkim' kulturama.
- Neverbalni oblici komunikacije veoma su zastupljeni.

Percepcije vođiča o stranim turistima

- Fomiatti (2008) analizirala ponašanje stranih turista na turama u Škotskoj iz fokusa vođiča.
- **Francuzi** vole rigidan program i potpunu realizaciju i sumnjičavi su u pogledu bilo kakve 'više sile'.
- **Italijani** su fleksibilni, vole da dobiju i nešto više od programa, skloni su žalbama i zahtevu za obeštećenjem.
- **Nemci** se retko žale, osetljivi su na promenu obećanog hotela, a kada se žale pedantno prikupljaju dokaze (fotografije, potpisi saputnika i sl.).

Percepcije vodiča o stranim turistima

- Pizam (1999) poredio percepcije britanskih, izraelskih, koreanskih i holandskih vodiča o američkim turistima na autobuskim turama.
- Sličnost njihovih percepcija manje je odraz sličnosti kultura kojima pripadaju, a više rezultat objektivne opservacije.
- Smith (1980) smatra da vodiči mogu više znati o ukusima i odlikama stranih turista nego antropolozi, pa su odličan (iako slabo korišćen) izvor informacija.
- Treba voditi računa da unutar jedne zemlje postoje višestruki etnički identiteti.

Vodič u upravljanju grupom...

- Vodič je postavljen na čelo grupe, a da bi bio i prihvaćeni 'vođa', mora znati da upravlja raznim međuljudskim situacijama.
- Fleksibilnost je važna osobina 'vođe'.
- Svaka grupa je različit skup pojedinaca i treba uočiti specifičnost svake grupe ponaosob.
- U slučaju tzv. zatvorenih grupa, kada se članovi od ranije poznaju (školske i studentske grupe i sl.), odnosi među članovima grupe već su uspostavljeni.
- Veći izazov predstavlja tzv. 'open booking' grupa, gde vodič usmerava i nadgleda odnose među članovima koji se ne poznaju u trenutku prvog susreta.

Vodič u upravljanju grupom (2)

- Ne nameće osećanje prinude, već motiviše članove da svako doprinese uspehu ture.
- Nastupa pravedno i nepristrasno, poštuje osećanja svakog pojedinca, ali nije servilan.
- Ohrabruje odgovorno ponašanje i pohvaljuje putnike za tačnost i kooperativnost.
- Dozvoljava pojedincima da iskažu svoja znanja ili veštine pred saputnicima.
- Diskretno nadgleda međuljudske odnose i reaguje kada pojedinci ugrožavaju program.
- Otvoreno priznaje kada nešto ne zna ili je pogrešio.
- Posebno vodi računa o starijima i bolesnima.